

F. t. l. vedr. forsvarrets personel m.v.

Lovforslag nr. L 159. Fremsat den 9. februar 2006 af forsvarsministeren (Søren Gade)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om forsvarrets personel og lov om hjemmeværnet

(Omlægning af værnepligten mv.)

§ 1

I lov om forsvarrets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 81 af 12. februar 2004, som ændret ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, ændres », jf. dog stk. 2 og 3.« til: », jf. dog stk. 2-4.«

2. I § 1, stk. 3, indsættes efter »hjemmeværnet«: », jf. dog stk. 4«.

3. I § 1 indsættes som stk. 4:
»Stk. 4. Bestemmelsen i § 13 a gælder for enhver, som er klageberettiget.«

4. § 2, stk. 2, affattes således:
»Stk. 2. Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår.«

5. I § 2 indsættes som stk. 3:
»Stk. 3. Ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.«

6. I § 4, stk. 1, 2. pkt., ændres »27 måneder« til: »12 måneder«.

7. I § 4, stk. 5, udgår: », og kan under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse«.

8. § 5 ophæves.

9. I § 6 udgår: »i staten, folkeskolen og folkekirken«.

10. § 7 affattes således:

»§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.«

11. § 8 og § 8 a ophæves.

12. § 9 affattes således:

»§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtstilsvarende vilkår, jf. § 7,

- 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og
- 2) i katastrofetilfælde.

Stk. 2. Under de forhold, der er nævnt i stk. 1, har ansatte i forsvaret pligt til at forrette tjeneste og kan ikke forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør.

Stk. 3. Ansatte, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Ansatte, der forretter tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1, ydes løn mv.

efter regler, der fastsættes af forsvarsministeren.«

13. I § 9 a udgår: »afskediget eller«.

14. § 10 ophæves.

15. Efter § 13 indsættes i kapitel 4:

»§ 13 a. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager kan påklages til forsvarsministeren. Andre afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personale-

sager kan ikke påklages til forsvarsministeren, med mindre andet er fastsat ved lov.«

§ 2

I lov om hjemmeværnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 80 af 12. februar 2004, foretages følgende ændring:

1. I § 6, stk. 1, nr. 1, udgår: »eller indkaldt«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2006.

Stk. 2. § 1, nr. 15, gælder for afgørelser, der træffes af Forsvarets Personeltjeneste på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Lovforslagets formål og baggrund
2. Lovforslagets udformning
 - 2.1. Lovens område
 - 2.2. Tjenestetid for og uddannelse af værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår
 - 2.3. Værnepligtiges mødepligt ved forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste
 - 2.4. Udstrækningen af værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste
 - 2.5. Personel af reserven
 - 2.6. Indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold mv.
 - 2.7. Minimumsalder for ansættelse og indkaldelse af militært personel
 - 2.8. Klager over Forsvarets Personeltjenestes afgørelser som ansættelses- og personelmyndighed
3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Lovforslagets miljømæssige konsekvenser
6. Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne
7. Forholdet til EU-retten
8. Vurdering af konsekvenser af lovforslaget
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

1. Lovforslagets formål og baggrund

Lovforslaget er en konsekvens af regeringens aftale af 10. juni 2004 med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om forsvarrets ordning 2005 - 2009.

Som led i aftalen om forsvarrets ordning 2005 - 2009 nedlægges mobiliseringsstyrken. Den aktuelle sikkerhedspolitiske situation betyder, at mobiliseringsforvaret kan nedlægges. Samtidig er der erkendt et behov for at styrke totalforsvaret, herunder evnen til at imødegå terrorhandlinger og deres virkninger.

I konsekvens heraf omlægges og målrettes værnepligten mod totalforsvaret. Værnepligtsuddannelsen planlægges som hovedregel gennemført over 4 måneder for den overvejende del af de værnepligtige, hvor den værnepligtige modtager totalforsvarsuddannelse og herefter overføres til forsvarrets totalforsvarsstyrke.

Der etableres en totalforsvarsstyrke på ca. 12.000 personer. Værnepligtige, der er overført til forsvarrets totalforsvarsstyrke, er forpligtet til inden for de første 3 år efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste i forsvaret at stille sig til rådighed i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund. Totalforsvarsstyrken bidrager således til, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Forsvarsministeriet finder det hensigtsmæssigt, at lov om forsvarrets personel tilpasses, så den afspejler den nye værnepligtsordning og de øvrige ændringer, der er en følge af aftalen om forsvarrets ordning 2005-2009.

Herudover foreslås der enkelte ændringer i lov om forsvarrets personel, der ikke er direkte afledt af aftalen om forsvarrets ordning 2005 - 2009, jf. nærmere afsnit 2.

Endelig foreslås der en enkelt ændring i lov om hjemmeværnet som konsekvens af enkelte af de foreslåede ændringer i lov om forsvarrets personel.

Lovforslaget er udformet således, at forsvarsministeren inden for de i loven fastsatte rammer administrativt kan foretage de eventuelle justeringer i værnepligten, herunder længden af tjenestetiden, der måtte følge af erfaringerne med den nye værnepligtsordning.

2. Lovforslagets udformning

2.1. Lovens område

Gældende lov

Ifølge § 1, stk. 1, i lov om forsvarrets personel omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt. Ifølge § 1, stk. 2, gælder bestemmelserne i lovens § 3, § 11, stk. 2, og §§ 11 a - 11 d for alt personel inden for Forsvarsministeriets område, bortset fra frivillige i hjemmeværnet, jf. § 1, stk. 3.

Lovforslaget

Som følge af forslaget i § 1, nr. 15, om afskæring af klageadgang for en lang række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som ansættelses- og personelmyndighed er der behov for i lov om forsvarrets personel at præcisere anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse. Det foreslås, at bestemmelsen om afskæring af klageadgang gælder for enhver, der er klageberettiget. Der henvises til bemærkningerne i punkt 2.8 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1-3.

2.2. Tjenestetid for og uddannelse af værnepligtige og kvinder på værnepligtslignende vilkår

Gældende lov

I henhold til § 4, stk. 1, i lov om forsvarrets personel fastsætter forsvarsministeren tjenestetidens længde for værnepligtige. Tjenestetiden kan ifølge § 4, stk. 1, 2. pkt. ikke overstige i alt 27 måneder.

Tjenestetiden for den første samlede tjeneste for værnepligtige er fastsat af forsvarsministeren. Før aftalen om forsvarrets ordning 2005 - 2009 varierede længden af den første samlede tjeneste for værnepligtige mellem 4 og 25 måneder afhængig af, ved hvilken enhed i forsvaret de værnepligtige gjorde tjeneste, og af om de værnepligtige var menige, eller om de skulle

gennemgå en befalingsmandsuddannelse (til sergent eller løjtnant). Efter afslutningen af den første samlede tjeneste blev de værnepligtige hjemsendt, og de indgik herefter i mobiliseringsstyrken. Efter hjemsendelsen var de værnepligtige forpligtet til at deltage i mønstringer og efteruddannelser med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Varigheden af den første samlede tjeneste samt mønstringer og efteruddannelser kunne ikke overstige i alt 27 måneder.

I henhold til gældende lovs § 4, stk. 2, fastsætter forsvarsministeren regler om uddannelse af værnepligtige under tjenesten og om tjenestens tilrettelæggelse.

Uddannelsen af værnepligtige var tilrettelagt med henblik på at uddanne den værnepligtige til en placering og funktion i mobiliseringsstyrken, hvor den værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste kunne indkaldes til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold, og - for værnepligtige der var uddannet til befalingsmænd - når det i øvrigt skønnedes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

I henhold til gældende lovs § 4, stk. 5, 2. led, kan værnepligtige under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse. Som følge af mobiliseringsstyrkens behov for personel til at bestride en lang række funktioner, var der på en række områder behov for at anvende og uddanne værnepligtige til funktioner i overensstemmelse med deres civile uddannelse eller livsstilling. Dette kunne for eksempel være auto-, elektronik- og elektromekanikere, handelsfunktionærer inden for visse brancher, kokke, læger og medicinstuderende, maskinmestre og maskinister, skibsførere og styrmænd.

Ved lov nr. 127 af 25. februar 1998 om ændring af lov om forsvarrets personel og flere andre love, der trådte i kraft den 1. april 1998, blev det muligt at etablere en ordning, hvorefter kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtslignende vilkår. Kvinder på værnepligtslignende vilkår er ikke værnepligtige, men ansat militært personel, og de underskriver i forbindelse med antagelsen en kontrakt. Kvinder på værnepligtslignende vilkår uddannes i det almindelige uddannelsessystem for værnepligtige og sammen med de værnepligtige mænd. Kvinder på værnepligtslignende vilkår blev uddannet til at indgå i mobiliseringsstyrken, hvor de erstattede et tilsvarende antal værnepligtige mænd. I henhold til kontrakten havde kvinder på værnepligtslignende vilkår pligt til at deltage i mønstringer og efteruddannelser med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsud-

dannelse. Varigheden af den første samlede tjeneste samt mønstringer og efteruddannelser kunne ikke overstige i alt 27 måneder.

Lovforslaget

På baggrund af aftalen om forsvarets ordning 2005 - 2009 er værnepligten omlagt og målrettet mod totalforsvaret.

Værnepligtsuddannelsen (den første samlede tjeneste) skal sætte de værnepligtige i stand til at løse samfundsrelaterede opgaver i totalforsvarsregi. Værnepligtsuddannelsen gennemføres nu for hovedparten af de værnepligtige over 4 måneder, hvor den værnepligtige modtager en totalforsvarsuddannelse. Uddannelsen rettes mod såvel en militær uddannelse, der omfatter enkeltmandsuddannelse rettet mod soldatens evne til at løse opgaver i et usikkert miljø, samt uddannelse med henblik på, at soldaten under føring kan virke i mindre enheder i forbindelse med løsning af opgaver i totalforsvarsregi (blandt andet brandbekæmpelse, katastrofeindsats, medvirken til opretholdelse af lov og orden mv.) I søvænet omfatter værnepligtsuddannelsen tillige et antal sejdage.

Herudover indkaldes fortsat værnepligtige til varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, herunder til Den Kongelige Livgarde og Gardehusarregimentets Hesteskadron. Værnepligtige til sådan tjeneste indkaldes for tiden i henholdsvis 8 og 12 måneder. Endvidere indkaldes et antal værnepligtige - for tiden i 9 måneder - med henblik på at indgå i besætningen på Kongeskibet Dannebrog.

Der uddannes ikke længere værnepligtige befalingsmænd (sergenter og løjtnanter).

På denne baggrund foreslås det, at lov om forsvarets personel ændres således, at tjenestetiden for værnepligtige ikke kan overstige 12 måneder. Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde inden for dette maksimum.

Der er ikke længere behov for at indkalde værnepligtige på grundlag af deres uddannelse eller livsstilling, hvorfor bestemmelsen § 4, stk. 5, 2. led, i gældende lov kan udgå.

Ordningen, hvorefter kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtslignende vilkår, opretholdes og tilpasses, således at tjenestetiden og tjenestens indhold svarer til tjenesten for de værnepligtige mænd efter omlægningen af værnepligten. Kvinder på værnepligtslignende vilkår uddannes i det almindelige uddannelsessystem for værnepligtige og sammen med de værnepligtige mænd. Kvinder på værnepligtslignende vilkår erstatter et tilsvarende antal værnepligtige mænd. Antallet af kvinder, der anta-

ges, afhænger af antallet af egnede ansøgere og forsvarets behov for personel. Der er ikke noget retskrav på at blive antaget på værnepligtslignende vilkår.

Uddannelsen af værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår er således nu primært rettet mod totalforsvaret i Danmark. Uddannelse af soldater til egentlige kampenheder kræver derimod en betydelig længere uddannelse i form af reaktionsstyrkeuddannelse af ca. 8 måneders varighed, som de, der måtte ønske dette med henblik på fastansættelse i forsvaret eller udsendelse i internationale operationer, kan ansøge om optagelse på. Der er ikke noget retskrav på ansættelse i forlængelse af værnepligtstjeneste eller tjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6 og 7.

2.3. Værnepligtiges mødepligt ved forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste

Gældende lov

Efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste indgik de værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår i mobiliseringsstyrken.

Mobiliseringsstyrken består af hjemsendte værnepligtige menige og hjemsendte kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår. Mobiliseringsstyrken består endvidere af hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler. Hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler betegnes personel af reserven. Værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd, og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd, er således personel af reserven.

Hjemsendte værnepligtige mænd har som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at møde ved mønstringer og efteruddannelser ved forsvaret med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Denne pligt er en følge af værnepligten.

Hjemsendte værnepligtige mænd har endvidere som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. Denne pligt er også en følge af værnepligten. For hjemsendte værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd og således er personel af reserven, følger pligten tillige af gældende lovs § 8, hvorefter personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

Udtrykket »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« indbefatter udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold«, men har ifølge bemærkningerne til § 8 et bredere anvendelsesområde end dette udtryk, jf. Folketingstidende 1981/1982, tillæg A, sp. 1373.

Hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at møde ved mønstringer og efteruddannelser ved forsvaret med henblik på at vedligeholde den modtagne værnepligtsuddannelse. Denne pligt følger af den af kvinderne underskrevne kontrakt om tjeneste på værnepligtslignende vilkår.

Hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår har endvidere som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. For kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår følger denne pligt af gældende lovs § 8 a, hvori det er fastsat, at kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt, har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold efter nærmere regler fastsat af forsvarsministeren. For hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd og således er personel af reserven, følger pligten af gældende lovs § 8, jf. nærmere ovenfor.

Lovforslaget

Mobiliseringsstyrken nedlægges som følge af aftalen om forsvarets ordning 2005-2009.

Forsvarets totalforsvarsstyrke oprettes. Styrken skal udgøre ca. 12.000 personer og består af hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, som har gennemgået en totalforsvarsuddannelse. Totalforsvarsuddannelsen er for tiden af 4 måneders varighed. Hjemmeværnet opstiller en regionalt baseret føringsstruktur, hvortil det øvrige forsvar bidrager med ca. 900 officerer og befalingsmænd af reserven.

Totalforsvarsstyrken eller dele heraf forudsættes indsat i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund, eksempelvis bevogtning, førstehjælp, brandbekæmpelse, katastrofeindsats, forsvar mod atomare, biologiske og kemiske kampstoffer, medvirken til opretholdelse af lov og orden mv., såfremt forsvarets stående styrker, det statslige redningsberedskab og hjemmeværnet ikke er tilstrækkeligt. Totalforsvarsstyrken sikrer således, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Efter gennemgangen af den første samlede tjeneste i forsvaret hjemsendes de værnepligtige mænd og

kvinder på værnepligtslignende vilkår og overføres til forsvarets totalforsvarsstyrke. De værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der har forrettet den i punkt 2.2 omtalte længerevarende værnepligtstjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, forudses dog ikke overført til forsvarets totalforsvarsstyrke.

Det foreslås, at værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er overført til forsvarets totalforsvarsstyrke, har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Udtrykket »krig eller andre ekstraordinære forhold« i lovforslaget skal forstås som omfattende både begrebet »krig eller andre ekstraordinære forhold« og begrebet »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« i gældende lov, og skal i øvrigt fortolkes i lyset af den sikkerhedspolitiske udvikling.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 og 12.

2.4. Udstrækningen af værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret efter hjemsendelse fra den første samlede tjeneste

Gældende lov

I henhold til gældende lovs § 7 ophører hjemsendte værnepligtiges pligt til at forrette tjeneste i forsvaret ved udgangen af det år, hvori de fylder 50 år, hvis de er menige, og ved udgangen af det år, hvori de fylder 60 år, hvis de er befalingsmænd. Aldersgrænserne i lovens § 7 gælder tilsvarende for hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår.

Lovforslaget

Det foreslås, at hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er overført til totalforsvarsstyrken, har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste). Det foreslås, at pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde foreslås det, at pligten ophører ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren fastsætter længden af den efterfølgende tjeneste. På nærværende tidspunkt forudses, at den efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst kan udgøre sammenlagt 3 måneder, som kan afvikles over flere perioder eller

samlet afhængigt af det konkrete behov for personel til løsning af totalforsvarsopgaver.

Forslaget medfører således i forhold til gældende lov en væsentlig forkortelse af den periode, i hvilken de hjemsendte værnepligtige har pligt til at stå til rådighed for indkaldelse til tjeneste i forsvaret.

Tilsvarende gælder for hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår. Forpligtelsen til at forrette tjeneste i totalforsvaret kan ikke bringes til ophør ved afsked, opsigelse eller ophævelse af kontrakten om antagelse på værnepligtslignende vilkår.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10.

2.5. Personel af reserven

Gældende lov

Ifølge § 2, stk. 2, i lov om forsvarrets personel omfatter befalingsmænd personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige menige og kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår.

Personel af reserven består, således som det også fremgår af punkt 2.3, af hjemsendte og afskedigede befalingsmænd (sergentgruppen og officersgruppen) og konstabler. Såvel mandligt som kvindeligt personel af de nævnte personelgrupper er omfattet. Som det ligeledes fremgår af punkt 2.3, er også værnepligtige mænd, der er uddannet til befalingsmænd, og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er uddannet til befalingsmænd, personel af reserven. Personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt med pligt til inden for en bestemt periode at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten og andre bestemmelser herom, er ligeledes personel af reserven.

Ifølge § 8 i lov om forsvarrets personel har personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed. Det skal bemærkes, at personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, herudover er forpligtet til at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

I henhold til gældende lovs § 7 ophører pligten til at forrette tjeneste i forsvaret for ikke-tjenstgørende menige ved udgangen af det år, hvori de pågældende fylder 50 år, og for ikke tjenstgørende befalingsmænd ved udgangen af det år, hvori de pågældende fylder 60 år. Dog er det i gældende lovs § 9, stk. 3, fastsat, at befalingsmænd, der er afskediget med pension, under

krig eller andre ekstraordinære forhold har pligt til at forrette tjeneste i forsvaret indtil det fyldte 65. år. Det skal bemærkes, at personel, der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, herudover er forpligtet til at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Lovforslaget

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, hvoraf personel af reserven udgør en del, er der behov for, at begrebet »personel af reserven« tydeliggøres.

Ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen »af reserven« forstås efter lovforslaget personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken vil begrebet »personel af reserven« herefter alene omfatte personel, der har indgået en rådighedskontrakt med forsvaret som beskrevet i afsnittet ovenfor. Værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtslignende vilkår vil således ikke være omfattet af begrebet personel af reserven. Militært personel, der er afskediget, vil heller ikke være personel af reserven.

Forslaget medfører således i forhold til gældende lov en væsentlig begrænsning af antallet af personer, der er omfattet af begrebet »personel af reserven«, og hermed i forsvarsministerens mulighed for at indkalde personel.

Totalforsvarsstyrken forudses ledet af personel af reserven, nærmere bestemt tidligere befalingsmænd (sergentgruppen eller officersgruppen), der er afskediget eller hjemsendt, og som har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt med pligt til inden for en bestemt periode at forrette tjeneste i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4, nr. 8, nr. 11 og nr. 12.

2.6. Indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold mv.

Gældende lov

I henhold til § 9, stk. 1, i lov om forsvarrets personel kan forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold foretage de nødvendige indkaldelser af personel. Bestemmelsen giver forsvarsministeren hjemmel til under krig eller andre ekstraordinære for-

hold at forøge forsvarets styrker ved indkaldelse af afskediget eller hjemsendt personel, der har mødepligt ved forsvaret efter de regler, der er beskrevet ovenfor i punkt 2.3, 2.4 og 2.5. Forsvarsministeren har fastsat nærmere regler herom ved bekendtgørelse, senest bekendtgørelse nr. 359 af 6. juni 1986 om forøgelse af forsvarets styrker mv.

I henhold til gældende lovs § 9, stk. 2, kan ansatte i forsvaret ikke forlange ansættelsesforholdet bragt til ophør under krig eller andre ekstraordinære forhold. Ved ansatte forstås både personel, der har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, og personel, der har indgået rådighedskontrakt om tjeneste i forsvaret.

Lovforslaget

Som følge af mobiliseringsstyrkens nedlæggelse begrænses forsvarsministerens mulighed for at forøge forsvarets styrker ved indkaldelse af personel under krig eller andre ekstraordinære forhold, idet antallet af afskediget og hjemsendt personel, der har mødepligt ved forsvaret i de pågældende situationer, begrænses i væsentligt omfang.

Efter nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken vil det personel, der vil være til rådighed for tjeneste i forsvaret under krig eller andre ekstraordinære forhold, være personel, der har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, personel der har tegnet kontrakt med forsvaret om rådighedspligt, indkaldte værnepligtige og kvinder på værnepligtsglignende vilkår samt hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtsglignende vilkår med rådighedspligt i totalforsvarsstyrken i henhold til lovforslagets § 1, nr. 10.

Som følge af oprettelsen af totalforsvarsstyrken vil forsvarsministeren få udvidet mulighed for at indkalde personel til varetagelse af opgaver i katastrofetilfælde.

På denne baggrund foreslås det, at § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel ophæves i sin nuværende form, og at der i stedet indsættes en bestemmelse, ifølge hvilken forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtsglignende vilkår i totalforsvarsstyrken, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det foreslås endvidere, at den gældende lovs § 9, stk. 2, justeres, således at det fremgår, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, og at de ansatte ikke kan forlange ansættelsesforhold

det eller rådighedskontrakten bragt til ophør under de pågældende forhold.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10-12.

2.7. Minimumsalder for ansættelse og indkaldelse af militært personel

Gældende ret

Danmark har den 27. august 2002 ratificeret valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter. I forbindelse med ratifikationen afgav Danmark erklæring om, at rekruttering af personer under 18 år til de væbnede styrker ikke er tilladt i Danmark. Den valgfri protokol trådte i kraft for Danmark den 27. september 2002. Protokollen er bekendtgjort i Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 30 af 28. november 2002.

Forsvarsministeriet traf allerede i 1998 beslutning om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i forsvaret skulle forhøjes til 18 år. De områder, hvor der på det pågældende tidspunkt var mulighed for, at 17-årige kunne gøre tjeneste, var som konstabelelever/konstabler, værnepligtige og frivillige i hjemmeværnet.

Aldersgrænsen blev forhøjet på baggrund af en beslutning om, at Danmark i forbindelse med forhandlingerne om den valgfri protokol til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter skulle arbejde mere aktivt for en generel minimumsaldersgrænse på 18 år for tvungen og frivillig rekruttering til det militære forsvar.

For så vidt angår konstabelelever og konstabler trådte beslutningen om at hæve aldersgrænsen til 18 år i kraft i slutningen af maj 1998.

For så vidt angår værnepligtige trådte beslutningen om at forhøje aldersgrænsen til 18 år i kraft den 1. januar 1999.

For så vidt angår optagelse af frivillige i hjemmeværnet krævede beslutningens gennemførelse en ændring af hjemmeværnsloven. I lov nr. 123 af 27. februar 2001 om hjemmeværnet, der trådte i kraft den 1. marts 2001, blev det i § 7, stk. 1, fastsat, at minimumsalderen for optagelse som frivillig i hjemmeværnet er 18 år. Hjemmeværnsloven er nu bekendtgjort i lov bekendtgørelse nr. 80 af 12. februar 2004.

Lovforslaget

Under hensyn til at Danmark over for FN har afgivet erklæring om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i Danmark er 18 år, findes det hensigtsmæssigt, at denne aldersgrænse, der er administrativt fastsat for

konstabler/konstabelelever og værnepligtige, nu lovfæstes, således at det fremgår af lov om forsvarets personel, at ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 5.

2.8. Klager over Forsvarets Personeltjenestes afgørelser som ansættelses- og personelmyndighed

Gældende ret

Som led i aftalen om forsvarets ordning 2005-2009 er den administrative opgaveportefølje ved Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, de operative kommandoer og underliggende myndigheder, herunder regimenter, flyvestationer og flådestationer, skoler mv. reduceret ved en centralisering af forvaltningen af personel.

Til varetagelse af personellens forhold er Forsvarets Personeltjeneste oprettet som overordnet central personeladministrerende myndighed i forsvaret, der er forankret i forsvarets øverste ledelse. Forsvarets Personeltjeneste er etableret på grundlag af personeltjenesten i Forsvarskommandoen og tilsvarende funktioner ved Hjemmeværnskommandoen samt de personelforvaltende funktioner ved underliggende myndigheder. Det forventes, at Forsvarets Personeltjeneste på længere sigt også vil skulle varetage forvaltningen af personel ved andre myndigheder under Forsvarsministeriet end de nævnte.

Forsvarsministeren er den øverste foresatte for forsvarets personel, og ministeren udøver sin beføjelse gennem bl.a. Forsvarets Personeltjeneste. Der består således et almindeligt forvaltningsretligt over-/underordningsforhold mellem Forsvarsministeriet og Forsvarets Personeltjeneste. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i konkrete sager kan i kraft heraf påklages til forsvarsministeren, medmindre klagemuligheden i det enkelte tilfælde er afskåret ved lov.

En af Forsvarets Personeltjenestes centrale opgaver er at fungere som central overordnet ansættelses- og personelforvaltende myndighed for personel i forsvaret. I denne forbindelse varetager Forsvarets Personeltjeneste bl.a. ansvarsområderne ansættelse, optagelse på forsvarets uddannelser, udnævnelse, beordring, personaleadministrative sager, herunder sager vedrørende løn, ydelser og arbejdstid, disciplinærsager, sager vedrørende sygdom, internationale udsendelser, personalepolitik, suspension og afsked af ikke-tjenestemandsansat personale samt aktindsigtssager. Forsvarets Personeltjeneste er endvidere efter det almindelige forvaltningsretlige over-/underordningsprin-

cip klageinstans for de afgørelser i ansættelses- og personalesager, der træffes af forsvarets underordnede myndigheder. Det gælder for eksempel klager over personelbedømmelser og forholdsattester, arbejdstidsadministration, klager over afslag på uddannelse, klager over krænkende adfærd, klager over chefers afgørelse og klager over tjenesteforhold.

Forsvarets Personeltjeneste forestår endvidere en lang række opgaver vedrørende indkaldelse af værnepligtige til værnepligtstjeneste.

Forsvarsministeren fungerer efter det almindelige forvaltningsretlige over-/underordningsforhold som klageinstans for Forsvarets Personeltjenestes konkrete afgørelser, herunder inden for ansættelses- og personaleområdet. Dette gælder både afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som 1. instans og afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som klageinstans. En stor del af Forsvarsministeriets klagesager på dette område vedrører bl.a. afslag på ansøgning om ansættelse i stillinger i forsvaret, afslag på ansøgning om optagelse på forsvarets uddannelser, klager over løn- og ydelsesforhold, klager over afslag på oprykning til højere løntrin, klager over beordringer til andet tjenestested og klager i forbindelse med personelbedømmelser. Herudover modtager Forsvarsministeriet klager over en lang række andre meget forskellige artede forhold med relation til personellens tjeneste.

Det skal bemærkes, at for så vidt angår personel i de højeste lønrammer er det Forsvarsministeriet, der varetager ansættelse, udnævnelse og beordring.

Forsvarsministeriet behandler endvidere i første instans de sager, der skønnes at burde medføre afskedigelse (uansøgt afsked), jf. tjenestemandslovens § 26, mens sager om afskedigelse af personale, der ikke er tjenestemandsansat, behandles af Forsvarets Personeltjeneste i første instans. I sager om disciplinære forhold, samarbejdsvanskeligheder, utilstrækkelige evner, uegnethed eller sygdom er det således Forsvarets Personeltjeneste, der træffer afgørelse om afsked af overenskomstansat og kontraktansat personel.

Lovforslaget

Det foreslås, at klageadgangen til Forsvarsministeriet afskæres for afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager. For en række sagstyper, som har meget afgørende og indgribende betydning for den person, som sagen vedrører, og hvor Forsvarsministeriet har mulighed for at foretage en egentlig materiel prøvelse af afgørelsens grundlag, foreslås det imidlertid, at klageadgangen opretholdes.

Forslaget om afskæring af klageadgang skal ses i lyset af oprettelsen af Forsvarets Personeltjeneste som en overordnet central personeladministrerende myndighed under Forsvarsministeriet, samt i lyset af at Forsvarsministeriets mulighed for at foretage en egentlig materiel prøvelse af afgørelserne i en lang række sager er yderst begrænset.

Forslaget skal endvidere ses i lyset af, at organiseringen af Forsvarsministeriets departement blev ændret i efteråret 2004 med henblik på at opnå rationaliseringer og effektiviseringer, således at departementets virksomhed fokuseres mod strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol. Som følge heraf er en række opgaver på personelområdet flyttet fra Forsvarsministeriets departement til Forsvarets Personeltjeneste. Forslaget skal derfor medvirke til, at ressourceanvendelsen i Forsvarsministeriet optimeres og fokuseres på ministeriets kerneopgaver, uden at der samtidig hermed sker en svækkelse af personellens retssikkerhed, idet der i Forsvarets Personeltjeneste er den nødvendige faglige, herunder juridiske ekspertise til rådighed for behandlingen af ansættelses- og personalesager.

Sagerne inden for ansættelses- og personaleområdet har det fællestræk, at de i høj grad baserer sig på skøn. Til illustration kan nævnes sager om optagelse på forsvarets uddannelser, hvor afgørelsen særligt bygger på ansøgerens opnåede resultater i forbindelse med optagelsesprøverne, vedkommendes egnethed, som den er kommet til udtryk ved den afsluttende samtale i ansættelsesproceduren, de øvrige i sagen foreliggende oplysninger herunder om den pågældendes eventuelle tidligere tjeneste i forsvaret samt antallet af ledige pladser på uddannelserne. Lignende (skønsmæssige) forhold gør sig på tilsvarende vis gældende for de øvrige konkrete afgørelser på dette område.

Det er på denne baggrund Forsvarsministeriets opfattelse, at den eksisterende klagemulighed til Forsvarsministeriet forekommer uhensigtsmæssig. Forsvarsministeriet lægger herved vægt på, at afgørelserne i disse sager beror på skønsmæssige overvejelser af en sådan karakter, at ministeriets grundlag for at foretage en materiel prøvelse i sagerne er yderst begrænset. Hertil kommer, at Forsvarets Personeltjeneste fungerer som den centrale ansættelses- og personalemyndighed for personel i forsvaret, hvilket bl.a. udmonter sig i udformning af personalepolitikker og en lang række øvrige generelle retningslinier for personellet, hvorfor den eksisterende klageadgang til forsvarsministeren er mindre velbegrundet.

Endelig vil Forsvarets Personeltjenestes (endelige) afgørelse kunne indbringes for Folketingets Ombuds-

mand af den pågældende, ligesom denne efter de almindelige regler om domstolsprøvelse af forvaltningsakter, jf. grundlovens § 63, vil kunne indbringe afgørelsen for domstolene.

Forsvarsministeriet finder dog ikke, at den nævnte klagebegrænsning bør gælde konkrete afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager.

Forsvarsministeriet finder, at sager, hvor der er truffet afgørelse om afsked, har så indgribende betydning, at der fortsat bør være adgang til at påklage Forsvarets Personeltjenestes afgørelser herom til Forsvarsministeriet. En afskedigelse på grund af for eksempel manglende egnethed eller samarbejds vanskeligheder vil således for den ansatte være af en så indgribende betydning, at klageadgangen i disse sager bør oprettholdes.

Sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade har efter Forsvarsministeriets opfattelse ligeledes så indgribende betydning, at der fortsat bør være klageadgang til Forsvarsministeriet. Dette gælder både for afgørelser truffet i henhold til § 11 a i lov om forsvarets personel og § 16 i lov om hjemmevernet og de administrative bestemmelser, der er udstedt i medfør heraf, for tiden Forsvarsministeriets bekendtgørelse nr. 129 af 28. februar 2005 om forsvarets særlige erstatnings- og godtgørelsesordning og tilhørende vejledning, samt afgørelser truffet i henhold til dansk rets almindelige erstatningsregler og erstatningsansvarsloven mv. For så vidt angår arbejds-skadesager bemærkes, at disse behandles og afgøres i henhold til lov, for tiden lov nr. 422 af 10. juni 2003 om arbejds-skadesikring med flere senere ændringer, og lov nr. 423 af 10. juni 2003 om erstatning til tilskadedkomne værnepligtige m.fl. Sagerne afgøres af andre myndigheder end myndigheder i forsvaret, hvorfor den foreslåede bestemmelse om afskæring af klageadgang ikke har betydning for disse sager.

I forbindelse med optagelse på en lang række uddannelser i forsvaret skriver personellet i tilknytning til uddannelsens påbegyndelse under på en tjenestepligtserklæring, i henhold til hvilken de bl.a. forpligter sig til efter endt uddannelse at forrette tjeneste i forsvaret i en bestemt periode, hvis længde bl.a. afhænger af den pågældende uddannelse. Såfremt personellet afgår fra tjenesten inden udløbet af tjenestepligtsperioden af årsager, der skyldes dem selv, er de forpligtede til helt eller delvis at tilbagebetale løn i uddannelsesperioden og andre uddannelsesomkostninger (erstatning) i overensstemmelse med de af For-

svarsministeriet nærmere fastsatte regler mv. Erstatningsbeløbene kan være af en betragteligt størrelse, og sagerne vil derfor være af væsentlig og indgribende betydning for det personel, de vedrører. Forsvarsministeriet finder derfor, at klageadgangen for denne type sager bør opretholdes.

Sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade og sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenesteplicht har efter Forsvarsministeriets opfattelse en så indgribende betydning for det personel, de vedrører, at sagerne klart adskiller sig fra de øvrige ansættelses- og personalesager, der behandles af Forsvarets Personeltjeneste, således at der fortsat bør være adgang til at påklage Forsvarets Personeltjenestes afgørelser herom til Forsvarsministeriet. Forsvarsministeriet lægger herved også vægt på, at disse sager ikke i samme omfang som øvrige ansættelses- og personalesager beror på skønmæssige afvejninger af en sådan karakter, at ministeriets grundlag for at foretage en materiel prøvelse i sagen er yderst begrænset.

Forsvarets Personeltjenestes afgørelser om aktindsigt i ansættelses- og personalesager bør efter Forsvarsministeriets opfattelse ligeledes fortsat kunne påklages til forsvarsministeren. Forsvarsministeriet lægger herved vægt på, at afgørelser om aktindsigt træffes på baggrund af de i henholdsvis forvaltningsloven og offentlighedsloven fastlagte betingelser, og at afgørelserne derfor ikke har den skønmæssige karakter, der kendetegner de ansættelses- og personalesager, hvor klageadgangen afskæres.

Den foreslåede begrænsning i adgangen til at klage over Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i ansættelses- og personalesager afskærer ikke Forsvarsministeriet fra - som tilsynsmyndighed - at gribe ind i konkrete sager, hvis Forsvarets Personeltjeneste har truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.

Det skal endvidere bemærkes, at hvor der i øvrig lovgivning er fastsat en klageadgang til forsvarsministeren, opretholdes denne klageadgang uanset den foreslåede bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15.

3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget er primært udarbejdet som følge af aftalen om forsvarrets ordning 2005 - 2009. De personelmæssige ændringer, der følger af forsvarsaftalen, er indarbejdet i det økonomiske grundlag for aftalen. De i dette lovforslag foreslåede ændringer har dermed ingen økonomiske konsekvenser ud over de, der er forudsat i aftalen om forsvarrets ordning. De økonomiske konsekvenser holdes derfor inden for forsvarrets samlede bevillinger. Nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken vil medføre administrative besparelser med hensyn til vedligeholdelse af personelregistre. Dette vil imidlertid i et vist omfang blive opvejet af, at der skal afsættes administrative ressourcer til oprettelse og administration af totalforsvarsregisteret. Afskæringen af klageadgangen til Forsvarsministeriet i en række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager må forudses at medføre administrative besparelser i Forsvarsministeriet, der vil blive anvendt på varetagelse af Forsvarsministeriets departements primære opgaver vedrørende strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol af forsvaret.

Forslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner eller amtskommuner.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Lovforslagets miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

6. Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører en administrativ lettelse for de værnepligtige, som ikke længere skal være bundet i mobiliseringsstyrken til de er henholdsvis 50 og 60 år.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. *Vurdering af konsekvenser af lovforslaget*

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for Staten	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for Staten	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget medfører en administrativ lettelse for de værnepligtige, som ikke længere skal være bundet i mobiliseringsstyrken til de er henholdsvis 50 og 60 år.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

9. *Hørte myndigheder og organisationer mv.*

Lovforslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Statsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Centralforeningen for Stampersonel, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Statsansattes Kartel, StK Forsvar, Tjenestemænds- og Overenskomstansattes Kartel, Overenskomstansattes Centralorganisation, Reserveofficersforeningen i Danmark, Foreningen for Personel af Reserven i Danmark, Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Forsvarets Civil-Etat, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Akademikernes Centralorganisation, Værnepligtsrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark og Ledernes Hovedorganisation.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1-3

Ifølge § 1, stk. 1, i den gældende lov om forsvarets personel omfatter loven personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt. Ifølge § 1, stk. 2, gælder bestemmelserne i lovens § 3, § 11,

stk. 2, og §§ 11 a - 11 d for alt personel inden for Forsvarsministeriets område, bortset fra frivillige i hjemmевærnet, jf. § 1, stk. 3.

Ved »ansat« personel forstås i loven dels personel med et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, dels personel, der har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom. Ansat personel omfatter både militært og civilt personel.

Ved »indkaldt« personel forstås indkaldte værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er indkaldt til den første samlede tjeneste eller efterfølgende tjeneste i forsvaret.

Ved »afskediget« militært personel forstås militært personel, der tidligere har været ansat.

Ved »hjemsendt« militært personel forstås værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt efter den første samlede tjeneste i forsvaret.

Som følge af forslaget om at afskære klageadgangen for en lang række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager, jf. lovforslagets § 1, nr. 15, foreslås der indsat en ny bestemmelse som lovens § 1, stk. 4, ifølge hvilken bestemmelsen om afskæring af klageadgang gælder for enhver, der er klageberettiget. Dette medfører enkelte

redaktionelle konsekvensændringer i lovens § 1, stk. 1 og 3.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger punkt 2.1 og 2.8 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15.

Til nr. 4

§ 2 i den gældende lov om forsvarrets personel afgrænser begrebet militært personel.

Forslaget til formuleringen af § 2, stk. 2, 1. pkt., svarer til formuleringen i gældende lov.

Den foreslåede ændring af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., er en konsekvens af omlægningen af værnepligtsuddannelsen. Da der ikke længere uddannes værnepligtige befalingsmænd eller kvindelige befalingsmænd på værnepligtslignende vilkår, vil værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår altid være menigt personel og dermed omfattet af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt., om menige.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, hvoraf personel af reserven udgør en del, er der behov for at tydeliggøre begrebet »personel af reserven«.

Ved personel af officersgruppen og sergentgruppen samt konstabelgruppen »af reserven« forstås efter lovforslaget personel af de pågældende personelgrupper, der ikke har et egentligt ansættelsesforhold som tjenestemand, overenskomstansat eller kontraktansat, men som har indgået rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom. Personel af reserven er således for eksempel personel, der har tegnet reaktionsstyrkekontrakt med forsvaret med henblik på bl.a. at forrette tjeneste uden for landets grænser, herunder tjeneste i forbindelse med opgaver, der udføres efter anmodning fra internationale organisationer mv.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, vil begrebet »personel af reserven« herefter alene omfatte personel, der har indgået en rådighedskontrakt med forsvaret med pligt til at forrette tjeneste, når de indkaldes i overensstemmelse med kontrakten eller andre bestemmelser herom. Værnepligtigt personel og kvinder på værnepligtslignende vilkår vil således ikke være omfattet af begrebet personel af reserven. Militært personel, der er afskediget, vil heller ikke være personel af reserven.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt. 2.5.

Til nr. 5

Bestemmelsen lovfæster, at ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.

Forslaget er en følge af, at Danmark den 27. august 2002 har ratificeret valgfri protokol af 25. maj 2000 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende inddragelse af børn i væbnede konflikter. I forbindelse med ratifikationen afgav Danmark erklæring om, at rekruttering af personer under 18 år til de væbnede styrker ikke er tilladt i Danmark. Den valgfri protokol trådte i kraft for Danmark den 27. september 2002.

Under hensyn til at Danmark over for FN har afgivet erklæring om, at aldersgrænsen for militær tjeneste i Danmark er 18 år, findes det hensigtsmæssigt, at denne aldersgrænse, der er administrativt fastsat for konstabler/konstabelelever og værnepligtige, nu lovfæstes.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.7.

Til nr. 6

Ifølge § 4, stk. 1, 2. pkt., i gældende lov om forsvarrets personel kan tjenestetiden for værnepligtige ikke overstige i alt 27 måneder.

Det foreslås, at bestemmelsen ændres, således at tjenestetiden for værnepligtige ikke kan overstige i alt 12 måneder.

Værnepligtsuddannelsen (den første samlede tjeneste) skal sætte de værnepligtige i stand til at løse samfundsrelaterede opgaver i totalforsvarsregi. Værnepligtsuddannelsen gennemføres nu for hovedparten af de værnepligtige over 4 måneder, hvor den værnepligtige modtager en totalforsvarsuddannelse. I søværnet omfatter værnepligtsuddannelsen tillige et antal sejldage. Herudover indkaldes værnepligtige til varetagelse af opgaver i relation til forsvarrets forpligtelser over for kongehuset, herunder til Den Kongelige Livgarde og Gardehusarregimentets Hesteskadron. Værnepligtige til sådan tjeneste indkaldes for tiden i henholdsvis 8 og 12 måneder. Endvidere indkaldes et antal værnepligtige - for tiden i 9 måneder - med henblik på at indgå i besætningen på Kongeskibet Dannebrog. Der uddannes ikke længere værnepligtige befalingsmænd (sergenter og løjtnanter).

Efter gennemgangen af den første samlede tjeneste i forsvaret hjemsendes de værnepligtige og overføres til forsvarrets totalforsvarsstyrke, hvor de har pligt til i en periode på 3 år fra datoen for hjemsendelsen at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste), jf. nærmere lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12. De værnepligtige mænd, der har forrettet den ovenfor omtalte længerevarende første samlede tjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarrets for-

pligtelser over for kongehuset, forudses dog ikke overført til forsvarets totalforsvarsstyrke.

Forsvarsministeren fastsætter tjenestetidens længde, jf. lovens § 4, stk. 1, 1. pkt.. Længden af den første samlede tjeneste og den efterfølgende tjeneste kan for den enkelte værnepligtige ifølge lovforslaget ikke overstige i alt 12 måneder.

Det forudses, at tjenestetiden for kvinder på værnepligtislignende vilkår vil være den samme som for de værnepligtige mænd.

Forsvarets behov for værnepligtige er styrende for antallet af unge mænd, der indkaldes til aftjening af værnepligt, og kvinder, der antages på værnepligtislignende vilkår.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.2 og 2.4.

Til nr. 7

Ifølge § 4, stk. 5, 2. led, i gældende lov om forsvarets personel kan værnepligtige under tjenesten i forsvaret anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse.

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken er der ikke længere behov for bestemmelsen. Alle værnepligtige, bortset fra værnepligtige der indkaldes til Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog, modtager en grunduddannelse uafhængig af deres civile uddannelse og placeres herefter i forsvarets totalforsvarsstyrke uafhængigt af deres civile uddannelse.

Det foreslås derfor, at § 4, stk. 5, 2. led, ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.2.

Til nr. 8

Ifølge § 5 i gældende lov om forsvarets personel kan militære tjenestemænd, såfremt tjenstlige grunde gør det ønskeligt, efter ansøgning afskediges med egenpension i henhold til lov om tjenestemandspension, når de samtidig ansættes i reserven.

Nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken har gjort bestemmelsen overflødig. Det foreslås derfor, at bestemmelsen ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.5.

Til nr. 9

Ifølge § 6 i gældende lov om forsvarets personel kan bestemmelsen i § 27 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken fraviges, når forholdene taler for det.

Ved lov nr. 208 af 28. april 1993 blev tjenestemandslovens titel ændret til »lov om tjenestemænd«.

Det foreslås på den baggrund, at der i lov om forsvarets personel § 6 foretages en redaktionel ændring i overensstemmelse med den foretagne ændring af tjenestemandslovens titel.

Til nr. 10

Det foreslås i bestemmelsen, at hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtislignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret (efterfølgende tjeneste). Pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktiveret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Det foreslås, at forsvarsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret. Hjemmelen kan bl.a. anvendes til at fastsætte regler om omfanget af forpligtelsen og proceduren for indkaldelse til denne tjeneste mv.

Bestemmelsen forudses at skulle gælde for værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtislignende vilkår, der er hjemsendt efter at have gennemgået den første samlede tjeneste i forsvaret, hvor de har modtaget en totalforsvarsuddannelse. De værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtislignende vilkår, der har forrettet den ovenfor i bemærkningerne til § 1, nr. 6, omtalte længerevarende første samlede tjeneste ved Den Kongelige Livgarde, Gardehusarregimentets Hesteskadron og Kongeskibet Dannebrog i forbindelse med varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, forudses ikke overført til forsvarets totalforsvarsstyrke, og derfor heller ikke omfattet af pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret efter hjemsendelsen.

Forsvarsministeren fastsætter længden af den efterfølgende tjeneste, jf. lovforslagets § 1, nr. 6. På nuværende tidspunkt forudses, at den efterfølgende tjeneste i totalforsvaret højst kan udgøre sammenlagt 3 måneder, som kan afvikles over flere perioder eller samlet afhængigt af det konkrete behov for personel til løsning af totalforsvarsopgaver.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.4.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6 og 12.

Til nr. 11

Efter § 8 i gældende lov om forsvarets personel har personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

Det foreslås, at § 8 ophæves i sin nuværende form.

Indholdet af gældende lovs § 8 for så vidt angår personel af reserven foreslås indføjet i § 9, stk. 2, i lov om forsvarets personel, mens indholdet af § 8 for så vidt angår personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, foreslås indskrevet som § 9, stk. 3, i lov om forsvarets personel, jf. lovforslagets § 10, nr. 12.

Efter § 8 a i gældende lov om forsvarets personel har kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt, pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold efter nærmere regler fastsat af forsvarsministeren. Denne bestemmelse fastlægger kvindernes forpligtelse efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste som følge af placeringen i mobiliseringsstyrken. Da mobiliseringsstyrken nedlægges, er der ikke længere behov for bestemmelsen, hvorfor den foreslås ophævet.

Med mobiliseringsstyrkens nedlæggelse og kvindernes placering i totalforsvarsstyrken er der behov for en redefinition af kvindernes forpligtelser efter hjemsendelsen.

De pligter, der påhviler kvinder på værnepligtslignende vilkår, der er hjemsendt efter gennemgang af den første samlede tjeneste i forsvaret, fremgår af forslaget til § 7 og § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. lovforslagets § 1, nr. 10 og nr. 12. Forpligtelserne svarer til forpligtelserne for værnepligtige mænd.

Der henvises endvidere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 og 12.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkning, punkt 2.3 - 2.6.

Til nr. 12

Med nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken, herunder reserven i dens nuværende form, er der behov for at foretage ændringer i § 9 i lov om forsvarets personel.

Som § 9, stk. 1, foreslås en bestemmelse, hvorefter forsvarsministeren under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold« i den foreslåede bestemmelse skal forstås som omfattende både begrebet »under krig eller andre ekstraordinære forhold« og begrebet »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« i gældende lov. Det kan udledes af bemærkningerne til gældende lovs § 8, jf. Folketingstidende 1981/1982, til-

læg A, sp. 1373, at udtrykket »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« er bredere end udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold«. Det har ikke været muligt nærmere at fastlægge forskellen mellem begreberne »under krig eller andre ekstraordinære forhold« og »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« i gældende lov. Efter Forsvarsministeriets opfattelse vil det heller ikke være nødvendigt at bevare en sådan opdeling, hvorfor begrebet »når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed« fremover vil være indeholdt i udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold« i loven.

Ved udtrykket »krig« forstås i den foreslåede bestemmelse, at danske styrker i eller uden for riget er i væbnet konflikt.

Udtrykket »andre ekstraordinære forhold« i den foreslåede bestemmelse omfatter en truende situation, hvor statens handlefrihed og sikkerhed er under en åbenbar militær trussel. Udtrykket »andre ekstraordinære forhold« omfatter endvidere situationer, hvor statens sikkerhed og den offentlige sikkerhed eller statens interesser eller offentlige interesser direkte eller indirekte er truet, for eksempel som følge af et terrorangreb eller risiko herfor. Der kan tænkes andre situationer.

Udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold« vil i øvrigt skulle fortolkes i takt med udviklingen i den sikkerhedspolitiske situation.

Ved udtrykket »katastrofetilfælde« forstås i den foreslåede bestemmelse større katastrofer og ulykker, herunder også følger af krigs- eller terrorhandlinger.

Der vil således kunne forekomme situationer, der kan være omfattet både af udtrykket »under krig eller andre ekstraordinære forhold« og af udtrykket »i katastrofetilfælde«.

Ved den foreslåede bestemmelse er der i forhold til gældende lov tale om en udvidelse af de situationer, hvor mødepligten for hjemsendte værnepligtige mænd og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår kan aktiveres. Dette er en naturlig følge af, at forsvaret omlægges fra at være et mobiliseringsforsvar til bl.a. at være målrettet mod totalforsvarsopgaver.

Som § 9, stk. 2, foreslås en bestemmelse, ifølge hvilken ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde, og ifølge hvilken de ansatte ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør under de nævnte forhold. Udtrykkene »under krig eller andre ekstraordinære forhold« og »katastrofetilfælde« skal forstås på samme

måde som i forslaget til § 9, stk. 1, i lov om forsvarets personel, jf. ovenfor.

Den foreslåede bestemmelse svarer i vidt omfang til § 9, stk. 2, i den gældende lov om forsvarets personel, dog således at de situationer, hvor ansatte i forsvaret ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådgighedskontrakten bragt til ophør, er udvidet, dels som følge af den ændrede fortolkning af begrebet »under krig eller andre ekstraordinære forhold«, jf. ovenfor, dels som følge af, at katastrofetilfælde nu også er omfattet. Samtidig præciseres det i bestemmelsen, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Udvidelsen af de situationer, hvor ansatte i forsvaret ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådgighedskontrakten bragt til ophør, skal ses i sammenhæng med, at forsvaret omlægges fra at være et mobiliseringsforsvar til at være et målrettet mod internationale opgaver og mod totalforsvarsopgaver.

Præciseringen i bestemmelsen af, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde svarer i vidt omfang til det, der gælder efter den nuværende lovgivning, dog således at der er sket en udvidelse, bl.a. som følge af den ændrede fortolkning af begrebet »under krig eller andre ekstraordinære forhold« og som følge af, at katastrofetilfælde nu er omfattet, jf. ovenfor.

For mandligt militært personel gælder efter de nuværende regler som følge af værnepligten en pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold. For kvindelige menige på værnepligtslignende vilkår følger en tilsvarende pligt af gældende lovs § 8 a. Personel af reserven har ifølge gældende lovs § 8 pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed, hvorunder bl.a. forstås krig eller andre ekstraordinære forhold. På baggrund af at den tidsmæssige udstrækning af værnepligten foreslås begrænset i forhold til gældende lov, jf. lovforslagets § 1, nr. 6 og nr. 10, finder Forsvarsministeriet det hensigtsmæssigt, at det nu fremgår udtrykkeligt af lov om forsvarets personel § 9, stk. 2, at ansatte i forsvaret har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde.

Det skal i øvrigt bemærkes, at forpligtelsen til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde vil være en naturlig følge af den pågældendes ansættelsesforhold eller kontraktforhold i forsvaret lige som en lang række andre forpligtelser, der ikke fremgår af lov om forsvarets

personel. Disse andre forpligtelser, herunder for eksempel forpligtelser til at forrette tjeneste i andre tilfælde end nævnt i loven og bestemmelser om uopsigelig- heder i en periode eller i visse situationer, gælder ved siden af den foreslåede lovbestemmelse, og der kan således ikke slutes modsætningsvis fra lovbestem- melsen, men der må tages udgangspunkt i det enkelte ansættelses- eller kontraktforhold.

Den foreslåede bestemmelse i § 9, stk. 2, gælder både militært og civilt personel.

Forslaget til lov om forsvarets personel § 9, stk. 3, svarer i væsentligt omfang til gældende lovs § 8 bort- set fra, at personel af reserven ikke nævnes i bestem- melsen, og at bestemmelsen er udvidet til også at gæl- de katastrofetilfælde. Personel af reserven er omfattet af forslaget til lovens § 9, stk. 2, jf. ovenfor.

Forslaget til lov om forsvarets personel, § 9, stk. 4, svarer med en sproglig ændring og den ændrede for- tolkning af udtrykket »krig eller andre ekstraordinære forhold«, jf. ovenfor, til gældende lovs § 9, stk. 4. Den foreslåede bestemmelse gælder for ansatte. Den fore- slåede bestemmelse forudses alene anvendt i situatio- ner, hvor de nationaløkonomiske forhold på grund af krig eller andre ekstraordinære forhold gør det påkræ- vet, at de ansatte ikke ydes løn mv. i henhold til de af- talte overenskomster mv.

For så vidt angår værnepligtige har forsvarsministe- ren i gældende lovs § 4, stk. 3, hjemmel til at fastsætte de pågældendes aflønning mv., herunder også ved indkaldelser under krig eller andre ekstraordinære for- hold og i katastrofetilfælde.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 - 2.6.

Til nr. 13

Ifølge § 9 a i den gældende lov om forsvarets per- sonel, kan kvindeligt militært personel, der er afskedi- get eller hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, af for- svarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvars- ministeren fastsætter nærmere regler herom.

Forsvarsministerens afgørelseskompetence er ble- vet delegeret. Ved vurderingen af, om en anmodning om fritagelse efter § 9 a kan anses for fyldestgørende samvittighedsmæssigt begrundet, anlægges kriterier svarende til dem, som anvendes ved afgørelser efter lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde for så vidt angår værnepligtige mænd.

Som følge af mobiliseringsstyrkens nedlæggelse har kvindeligt militært personel, der er afskedit, ikke nogen mødepligt ved det militære forsvar som

F. t. l. vedr. forsvarrets personel m.v.

følge af det tidligere ansættelsesforhold. Der er derfor ikke behov for en bestemmelse, hvorefter kvindeligt militært personel, der er afskediget, kan fritages for militær tjeneste. Det foreslås derfor, at lov om forsvarrets personel § 9 a justeres, således at afskediget kvindeligt militært personel ikke længere omfattes af bestemmelsen.

§ 9 a i lov om forsvarrets personel vil herefter gælde for kvindeligt militært personel, der er hjemsendt, det vil sige hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, der i henhold til lovforslagets § 1, nr. 10, har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret. Kvindernes forpligtelse til at forrette tjeneste i totalforsvaret kan ikke bringes til ophør ved afsked, opsigelse eller ophævelse af kontrakten om antagelse på værnepligtslignende vilkår.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.4 og 2.5.

Til nr. 14

Efter § 10 i den gældende lov om forsvarrets personel kan værnepligtige overføres til tjeneste i hjemmevernet.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken og af, at de værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste placeres i forsvarrets totalforsvarsstyrke, og af at de hjemsendte værnepligtiges rådighedsforpligtelse foreslås begrænset til som hovedregel at vare 3 år fra hjemsendelsesdatoen, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, skønnes der ikke længere behov for bestemmelsen. Det skal endvidere bemærkes, at der i en årrække ikke har været værnepligtige i hjemmevernet eller værnepligtige med en mobiliseringsfunktion i hjemmevernet som en følge af selve værnepligtsforholdet.

På denne baggrund foreslås det, at § 10 i lov om forsvarrets personel ophæves.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 og 2.4.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 2, nr. 1.

Til nr. 15

Forslaget til lov om forsvarrets personel § 13 a regulerer den administrative klageadgang med hensyn til konkrete afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som ansættelses- og personaleadministrativ myndighed i sager vedrørende personel ved myndigheder under Forsvarsministeriet.

Klagebegrænsningen gælder såvel afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste som første instans, som afgørelser, der er truffet af Forsvarets Personeltjeneste som rekursinstans. Afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i for-

bindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager omfattes ikke af klagebegrænsningsreglerne.

Det skal endvidere bemærkes, at der for visse typer af sager ved lov kan være fastsat klageadgang til forsvarsministeren. Dette gælder for eksempel visse afgørelser, der træffes i henhold til værnepligtslovgivningen. Såfremt der er fastsat klageadgang ved lov, afskæres klageadgangen ikke i henhold til den foreslåede bestemmelse.

Bestemmelsens 1. pkt. fastsætter, at Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager fortsat skal kunne påklages til forsvarsministeren i samme omfang som hidtil. Det gælder såvel afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste som første instans, som afgørelser, hvor Forsvarets Personeltjeneste træffer afgørelse som rekursinstans for afgørelser truffet af andre myndigheder under Forsvarsministeriet.

Efter bestemmelsens 2. pkt. afskæres den almindelige klageadgang til forsvarsministeren for så vidt angår Forsvarets Personeltjenestes øvrige konkrete afgørelser i ansættelses- og personalesager. Med bestemmelsen afskæres adgangen til at påklage såvel afgørelsens materielle indhold som spørgsmål om sagsbehandlingsfejl, der måtte knytte sig til afgørelsen, som f.eks. manglende begrundelse og inhabilitet mv. Bestemmelsen indebærer, at Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i disse sager er endelige. Ved afgørelser forstås i denne forbindelse både afgørelser i forvaltningslovens forstand og andre afgørelser mv.

Såfremt der er fastsat klageadgang ved lov, afskæres klageadgangen ikke.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.8.

Til § 2

Til nr. 1

I henhold til § 6, stk. 1, i gældende lov om hjemmevernet omfatter loven:

- 1) Personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i hjemmevernet.
- 2) Frivillige i hjemmevernet.

Ved personel, der er »indkaldt til tjeneste i hjemmevernet«, forstås værnepligtigt personel. I henhold til § 10 i den gældende lov om forsvarrets personel kan værnepligtige overføres til tjeneste i hjemmevernet.

Som følge af nedlæggelsen af mobiliseringsstyrken og af, at de værnepligtige efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste placeres i forsvarets totalforsvarsstyrke, og af at de hjemsendte værnepligtiges rådhedsforpligtelse foreslås begrænset til som hovedregel at vare 3 år fra hjemsendelsesdatoen, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, skønnes der ikke længere behov for muligheden for at overføre værnepligtige til tjeneste i hjemmeværnet. Det skal endvidere bemærkes, at der i en årrække ikke har været værnepligtige i hjemmeværnet eller værnepligtige med en mobiliseringsfunktion i hjemmeværnet som en følge af selve værnepligtsforholdet.

På denne baggrund foreslås det, at § 6, stk. 1, nr. 1, i lov om hjemmeværnet ændres, således at hjemme-

værnets personel ikke længere omfatter værnepligtige.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 2.3 og 2.4.

Der henvises endvidere til lovforslagets § 1, nr. 14.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2006.

§ 1, nr. 5, er en lovfæstelse af ordninger, der allerede er gennemført ved administrative bestemmelser og således allerede trådt i kraft.

§ 1, nr. 15, gælder for afgørelser, der træffes af Forsvarets Personeltjeneste på ikrafttrædelsesdagen eller senere.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

Lov om forsvarets personel

§ 1

I lov om forsvarets personel, jf. lovbekendtgørelse nr. 81 af 12. februar 2004, som ændret ved § 39 i lov nr. 530 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

§ 1. Loven omfatter personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i det militære forsvar, samt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. ...

§ 1. ...

Stk. 3. Loven omfatter ikke frivillige i hjemmeværnet.

1. I § 1, *stk. 1*, ændres », jf. dog stk. 2 og 3.« til: », jf. dog stk. 2-4.«

2. I § 1, *stk. 3*, indsættes efter »hjemmeværnet«: », jf. dog stk. 4«.

3. I § 1 indsættes som stk. 4:

»*Stk. 4.* Bestemmelsen i § 13 a gælder for enhver, som er klageberettiget.«

§ 2. ...

Stk. 2. Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linien og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linien og reserven, konstabelelever, værnepligtige menige og kvindelige menige på værnepligtislignende vilkår.

4. § 2, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Befalingsmænd omfatter personel af officersgruppen og sergentgruppen af linjen og reserven. Menige omfatter personel af konstabelgruppen af linjen og reserven, konstabelelever, værnepligtige og kvinder på værnepligtislignende vilkår.«

5. I § 2 indsættes som stk. 3:

»*Stk. 3.* Ingen kan ansættes eller indkaldes som militært personel, før de er fyldt 18 år.«

Gældende formulering

§ 4. Forsvarsministeren fastsætter antallet af værnepligtige, der årligt indkaldes til forsvaret, og fastsætter tjenestetidens længde. Denne kan ikke overstige i alt 27 måneder.

Stk. 2. ...

§ 4. ...

Stk. 5. Værnepligtige skal give vedkommende militære myndigheder de oplysninger om deres uddannelsesforhold, der har betydning for værnepligtstjenesten, og kan under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse.

§ 5. Militære tjenestemænd kan, såfremt tjenstlige grunde gør det ønskeligt, efter ansøgning afskediges med egenpension i henhold til lov om tjenestemandspension, når de samtidig ansættes i reserven.

§ 6. Bestemmelsen i § 27 i lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken kan fraviges, når forholdene taler for det.

§ 7. Pligten til at forrette tjeneste i forsvaret ophører for ikke-tjenstgørende befalingsmænd og menige ved udgangen af det år, hvori de pågældende fylder henholdsvis 60 og 50 år, jf. dog § 9, stk. 3.

§ 8. Personel af reserven samt personel, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste, når det skønnes nødvendigt af hensyn til landets sikkerhed.

§ 8 a. Kvindelige menige på værnepligtsslignende vilkår, der er hjemsendt, har pligt til at forrette tjeneste under krig eller andre ekstraordinære forhold efter nærmere regler fastsat af forsvarsministeren.

Lovforslaget

6. I § 4, stk. 1, 2. pkt., ændres »27 måneder« til »12 måneder«.

7. I § 4, stk. 5, udgår: », og kan under tjenesten anvendes i overensstemmelse med deres uddannelse«.

8. § 5 ophæves.

9. I § 6 udgår: »i staten, folkeskolen og folkekirken«.

10. § 7 affattes således:

»§ 7. Hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtsslignende vilkår har pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret, jf. § 9, stk. 1. Pligten ophører, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste, medmindre den pågældende er aktive-ret i totalforsvaret ved udløbet af 3-års perioden. I sidstnævnte tilfælde ophører pligten ved udløbet af aktiveringsperioden. Forsvarsministeren kan fastsætte nærmere regler om pligten til at forrette tjeneste i totalforsvaret.«

11. § 8 og § 8 a ophæves.

Gældende formulering

§ 9. Forsvarsministeren kan under krig eller andre ekstraordinære forhold foretage de nødvendige indkaldelser af personel.

Stk. 2. Under de forhold, der er nævnt i stk. 1, kan ansatte i forsvaret ikke forlange ansættelsesforholdet bragt til ophør.

Stk. 3. Befalingsmænd, der er afskediget med pension, har under de forhold, der er nævnt i stk. 1, pligt til at forrette tjeneste i forsvaret indtil det fyldte 65. år.

Stk. 4. Personel, der forretter tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1, ydes løn mv. efter regler, der fastsættes af forsvarsministeren.

§ 9 a. Kvindeligt militært personel, der er afskediget eller hjemsendt, og for hvem militær tjeneste af enhver art efter foreliggende oplysninger må anses for at være uforenelig med deres samvittighed, kan af forsvarsministeren fritages for militær tjeneste. Forsvarsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 10. Værnepligtige kan overføres til tjeneste i hjemmeværnet.

Lovforslaget

12. § 9 affattes således:

»§ 9. Forsvarsministeren kan indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtslignende vilkår, jf. § 7,

- 1) under krig eller andre ekstraordinære forhold og
- 2) i katastrofetilfælde.

Stk. 2. Under de forhold, der er nævnt i stk. 1, har ansatte i forsvaret pligt til at forrette tjeneste og kan ikke forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør.

Stk. 3. Ansatte, der er meddelt tjenestefrihed, eller hvis kontrakt er midlertidigt ophævet, har pligt til at forrette tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Ansatte, der forretter tjeneste under de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1, ydes løn mv. efter regler, der fastsættes af forsvarsministeren.«

13. I § 9 a udgår: »afskediget eller«.

14. § 10 ophæves.

15. Efter § 13 indsættes i kapitel 4:

»§ 13 a. Forsvarets Personeltjenestes afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager kan påklages til forsvarsministeren. Andre afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til forsvarsministeren, med mindre andet er fastsat ved lov.«

*Gældende formulering**Lovforslaget**Lov om hjemmeværnet***§ 2**

I lov om hjemmeværnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 80 af 12. februar 2004, foretages følgende ændring:

§ 6. Hjemmeværnets personel omfatter:

- 1) Personel, der er ansat eller indkaldt til tjeneste i hjemmeværnet.
- 2) Frivillige i hjemmeværnet.

Stk. 2. ...

1. I § 6, *stk. 1, nr. 1*, udgår: »eller indkaldt«.

Til lovforslag nr. L 159. Skriftlig fremsættelse (9. februar 2006)

Forsvarsministeren (Søren Gade):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om forsvarrets personel og lov om hjemmeværnet (Omlægning af værnepligten mv.)

(Lovforslag nr. L 159).

Lovforslaget er en konsekvens af regeringens aftale af 10. juni 2004 med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne om forsvarrets ordning 2005 - 2009. Som led i denne aftale nedlægges mobiliseringsstyrken. Den aktuelle sikkerhedspolitiske situation betyder, at mobiliseringsforsvaret kan nedlægges. Samtidig er der erkendt et behov for at styrke totalforsvaret, herunder evnen til at imødegå terrorhandlinger og deres virkninger.

I konsekvens heraf omlægges og målrettes værnepligten mod totalforsvaret. Værnepligtsuddannelsen planlægges som hovedregel gennemført over 4 måneder for den overvejende del af de værnepligtige, hvor den værnepligtige modtager totalforsvarsuddannelse og herefter overføres til forsvarrets totalforsvarsstyrke. Herudover indkaldes fortsat værnepligtige i 8 - 12 måneder til varetagelse af opgaver i relation til forsvarrets forpligtelser over for kongehuset.

Der uddannes ikke længere værnepligtige befalingsmænd (sergenter og løjtnanter).

Der etableres en totalforsvarsstyrke på ca. 12.000 personer. Værnepligtige, der er overført til forsvarrets totalforsvarsstyrke, er forpligtet til inden for de første 3 år efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste i forsvaret at stille sig til rådighed i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund. Totalforsvarsstyrken bidrager således til, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Ordningen, hvorefter kvinder generelt kan antages til tjeneste i forsvaret på værnepligtslignende vilkår, opretholdes og tilpasses, således at tjenestetiden og tjenestens indhold svarer til tjenesten for de værnepligtige mænd efter omlægningen af værnepligten. Kvinder på værnepligtslignende vilkår uddannes i det almindelige uddannelsessystem for værnepligtige og sammen med de værnepligtige mænd. Kvinder på værnepligtslignende vilkår erstatter et tilsvarende antal værnepligtige mænd.

Lovforslaget skal sikre, at lov om forsvarrets personel tilpasses, så loven afspejler den nye værnepligtsordning og de øvrige ændringer, der er en følge af aftalen om forsvarrets ordning 2005-2009. Herudover foreslås der enkelte ændringer i lov om forsvarrets personel, der ikke er direkte afledt af aftalen om forsvarrets ordning 2005 - 2009. Endelig foreslås en enkelt ændring i lov om hjemmeværnet som konsekvens af enkelte af de foreslåede ændringer i lov om forsvarrets personel.

På baggrund af aftalen om forsvarrets ordning 2005-2009 foreslås det, at tjenestetiden for værnepligtige nedsættes, således at den første samlede tjeneste og efterfølgende tjeneste højst kan udgøre i alt 12 måneder mod 27 måneder efter gældende lov, og at værnepligtige ikke længere kan indkaldes på baggrund af deres uddannelse og livsstilling. Det foreslås endvidere, at værnepligtige ikke længere kan overføres til tjeneste i hjemmeværnet.

Det foreslås, at efter hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste har værnepligtige mænd og kvinder på værnepligtslignende vilkår pligt til at forrette tjeneste i totalforsvaret (totalforsvarsstyrken). Pligten ophører som hovedregel, når der er forløbet 3 år fra datoen for hjemsendelsen fra den første samlede tjeneste. Forslaget medfører i forhold til gældende lov en væsentlig forkortelse af den periode, de hjemsendte værne-

pligtige og kvinder på værnepligtstilignende vilkår har pligt til at stå til rådighed for indkaldelse til forsvaret.

Det foreslås, at forsvarsministeren gives myndighed til at indkalde hjemsendte værnepligtige og hjemsendte kvinder på værnepligtstilignende vilkår, der er overført til totalforsvarsstyrken, under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde. Hermed er der tale om en udvidelse af de situationer, hvor hjemsendte værnepligtige og kvinder på værnepligtstilignende vilkår kan indkaldes, idet katastrofetilfælde nu er omfattet.

Som følge af mobiliseringsstyrkens nedlæggelse foreslås det, at afskedit militært personel ikke længere kan indkaldes til tjeneste i forsvaret i kraft af det tidligere ansættelsesforhold. Dette medfører en begrænsning i antallet af personer, der er omfattet af begrebet "personel af reserven", og hermed i forsvarsministerens mulighed for at indkalde personel.

Det foreslås, at det fastsættes i loven, at under krig eller andre ekstraordinære forhold og i katastrofetilfælde har ansatte i forsvaret pligt til at forrette tjeneste og kan ikke forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør. Der er i forhold til gældende lov tale om en udvidelse af de tilfælde, hvor ansatte i forsvaret ikke kan forlange ansættelsesforholdet eller rådighedskontrakten bragt til ophør, og hvor de har pligt til at forrette tjeneste, idet "katastrofetilfælde" nu er omfattet.

Endelig foreslås det, at klageadgangen til Forsvarsministeriet for en række afgørelser truffet af Forsvarets Personeltjeneste i ansættelses- og personalesager afskæres, med mindre klageadgangen er fastsat ved lov. Klageadgangen afskæres ikke for afgørelser i sager om afsked, sager om erstatning og godtgørelse i forbindelse med personskade, sager om erstatning for manglende opfyldelse af tjenestepligt og sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager. Forslaget skal ses i lyset af oprettelsen af Forsvarets Personeltjeneste som en overordnet central personeladministrerende myndighed under Forsvarsministeriet, samt i lyset af at Forsvarsministeriets mulighed for at foretage en egentlig materiel prøvelse af afgørelserne i en lang række sager er yderst begrænset. Forslaget skal endvidere medvirke til, at ressourceanvendelsen i Forsvarsministeriets departement optimeres og fokuseres på strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol, som er ministeriets kerneopgaver, uden at der samtidig hermed sker en svækkelse af personellet retssikkerhed, idet der i Forsvarets Personeltjeneste er den nødvendige faglige, herunder juridiske ekspertise til rådighed for behandlingen af ansættelses- og personalesager.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg herved anbefale forslaget til Det Høje Tings velvillige behandling.